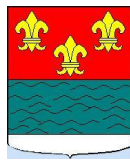

Frisse Wind. Nu!

Wie waakt, wint

Dorpsraad Wijk aan Zee

Wijk aan Zee, 11 mei 2021

Betreft: Oproep tot slim regeringsbeleid inzake Tata Steel IJmuiden

Geachte mevrouw/ heer,

Regeren is vooruitzien. Daarom schrijven wij u nu met betrekking tot een belangrijk vraagstuk waarover in de komende regeerperiode onvermijdelijk besluiten moet worden genomen. Dat zijn de dilemma's rond het grootste industriële complex in Nederland, Tata Steel in IJmuiden. Het is u ongetwijfeld bekend.

Dit bedrijf - zware basisindustrie – behoort tot de drie grootste productielocaties voor staal van Europa en een van de grootste ter wereld. Het is vele malen groter dan het industriegemiddelde in Europa en in de wereld. Het is evenwel gelegen in de dichtbevolkte Randstad en grenst aan een uniek Natura 2000 reservaat. Ziehier in een notendop het spanningsveld. Wij vragen uw aandacht voor noodzakelijk (regerings)beleid om de problemen die met deze locatie samenhangen het hoofd te bieden.

Het productieproces van Tata Steel draait om de verwerking van (geïmporteerde) grondstoffen. De uitstoot die daarbij vrijkomt is voor de directe omgeving schadelijk. Het bedrijf heeft van alles gedaan om emissies terug te dringen. U bent vast bekend met de lobby van Tata Steel waarin deze prestaties worden uitgevent.

Hoewel aantoonbaar onwaar claimt het bedrijf tot de "schoonste" staalproducenten ter wereld te behoren. Behalve onwaar is deze claim ook niet heel relevant. De waarheid is dat het bedrijf, in deze omvang en met de technologie die het gebruikt, meer schadelijke stoffen uitstoot dan de omgeving kan verdragen. Het directe gevolg omwonenden in ruime kring kampen met gezondheidsproblemen en vermijdbare aandoeningen en zij sterven een te vroege dood. Ook de natuur lijdt onder de uitstoot. De diversiteit gaat verloren. Dit zijn feiten, die de afgelopen decennia onomstotelijk zijn komen vast te staan.

Wij, de Dorpsraad Wijk aan Zee, Stichting IJmondig, Stichting Frisse Wind.Nu en het Milieuplatform IJmuiden Noord, zien en horen de lobby van Tata Steel, van de vakbond en van de ondernemers. We volgen eveneens het debat in en de lobby van de Provincie en gemeentes op de voet en stellen vast dat allen – vanuit een in de grond economisch perspectief – pleiten voor enige vorm van overheidssteun om het staalbedrijf te helpen te vergroenen en zo door te kunnen groeien. Dat perspectief lonkt voor 2050. De vraag wat deze plannen voor de directe omgeving oplossen, blijft onbeantwoord. De komende twintig jaar – een hele generatie – zal dit vergroenen namelijk vrijwel **niets** verbeteren voor de omgeving of zelfs de situatie verslechteren.

Wij willen uw informatie in dit dossier graag aanvullen. Daarom deze brief. In de bijlage treft u een reeks onthutsende feiten waarvan wij niet weten of deze bij u bekend zijn. Daarnaast het verzoek om een afspraak om onze inzichten verder met u te kunnen verdiepen.

Onze inzichten centreren zich rond twee hoofdvragen. Allereerst de huidige productie (wat is het en waartoe zouden we het willen behouden?). Ten tweede: wat is het alternatief dat dat alle doelen kan dienen? De feiten in de bijlage zijn ook zo gerangschikt.

- Wij concluderen dat Tata Steel IJmuiden terecht claimt in de wereld staalmarkt een topproducent te zijn als het gaat om kwaliteit. Maar de relatief hoogwaardige productie van het bedrijf betreft slechts een beperkt deel van de capaciteit. U, en uw Europese collega's is veelvuldig gevraagd om Tata Steel te beschermen tegen Chinees (en Russisch en Turks etc.) staal. Dit is een belangrijk signaal omdat de export uit deze en andere ver weggelegen landen nu net GEEN hoogwaardig staal betreft. Toch concurreert Tata Steel IJmuiden hiermee. En wel met een aanzienlijk deel van de productiecapaciteit (zie het Factsheet in de bijlage).

Wij vragen u na te denken over de wenselijkheid om in Nederland steeds meer laagwaardig staal (of staal voor laagwaardige toepassingen) te produceren als de consequenties voor gezondheid en milieu daarvan zo vernietigend zijn als we helaas hebben moeten vaststellen. We hebben het bovendien over een productie die direct of indirect gesubsidieerd wordt.

Wij - en velen met ons - zijn tot de conclusie gekomen dat dit anno 2021 onwenselijk is en niet meer zou moeten kunnen. De tegenwerpingen kennen wij. Schaalgrootte is er een van. Natuurlijk heeft een bedrijf als dit om efficiënt te kunnen produceren een zekere omvang nodig. De vraag is echter of dat vijf, zeven of acht miljoen ton per jaar moet zijn.

Een ander argument, dat dit staal - als Tata het niet maakt - in het buitenland minder schoon wordt geproduceerd is volstrekt irrelevant. Nog afgezien van de vraag of de aanneme waar is.

- Is er een alternatief dat alle doelen kan dienen? Wij zijn tot het inzicht gekomen dat Tata Steel IJmuiden zich op korte termijn zou kunnen concentreren op het hoogwaardige marktsegment waarin zij marktleider is. Een groot deel van de huidige productie draagt daar niet aan bij, en deze – vervuilende – capaciteit kan gesloten worden. Dit is het moment daarvoor. Want juist nu staat het bedrijf (en de subsidiegever) voor grote investeringen. Het renoveren van een van de twee hoogovens, het op kostbare wijze pappen en nathouden van de vervuilende, uitgeleefde Kookfabriek 2 en het in stand houden van voorzieningen om de productie op het huidige peil van 7 miljoen ton te handhaven met tevens een groei-doelstelling (8 miljoen ton).

- De enorme overheidsinvestering voor het 'vergroenen' waarvoor gelobbyd wordt, zou gaan naar het 'tijdelijk' afvangen en opslaan van CO2. Allemaal totdat in de periode 2030 - 2050 een begin gemaakt kan worden met de echte oplossing, het terugdringen van de CO2 emissies tot eerst 40 procent en gaandeweg meer.

Bij een gedeeltelijke sluiting van het bedrijf, gaat de uitstoot van CO2 per direct met zo'n 40% naar beneden. En het overheidsgeld kan dan beter besteed worden aan opvangen van effecten van een kleiner staalbedrijf op de arbeidsmarkt (omscholing) en de economie.

Langs deze lijn is bruikbaar en zinvol beleid te maken. Beleid waarbij de fouten destijds gemaakt bij het débâcle van het RijnScheldeVerolme-concern voorkomen kunnen worden. Deze vergelijking dringt zich namelijk op. Ook toen werd er gelobbyd voor forse overheidssteun. Die kwam er. Het concern ging desalniettemin jammerlijk onderuit in een markt met overcapaciteit, onder meer vanwege inschattingfouten (men negeerde waarschuwingen dat capaciteit gereduceerd moest worden), grote ego's en vals optimisme bij de overheid en de Kamer.

- Wat betreft reductie van de capaciteit van Tata Steel IJmuiden: de productievergunning zou teruggebracht kunnen worden van nu 8 naar 5 miljoen ton. Subsidie voor sanering is op Europees niveau beter haalbaar dan ondersteuning voor (zelfs vergroenende) groei in een markt met grote structurele overcapaciteit.

Tata Steel IJmuiden op korte termijn verkleinen heeft natuurlijk gevolgen voor de werkgelegenheid – denk aan verlies van 4.000 tot 5.000 directe en indirecte arbeidsplaatsen – maar dat gebeurt wel in een tijdsgewricht dat er een schreeuwende behoefte is aan technisch personeel. We zien dat innoverende industrie in Nederland nu niet snel kan groeien omdat er een groot tekort aan technici is. Een beter moment voor sanering van een verouderde, vervuilende industrie is er niet.

Wij menen dat een kleiner Tata Steel IJmuiden, volledig gefocust op hoogwaardige producten en markten, een duurzamere basis voor toekomstige groei biedt. Groei voor het moment dat nieuwe, schonere, productietechnieken zich ontwikkelen en op schaal kunnen worden toegepast. Dat is een solide basis voor overheidssteun in plaats van speculeren op droombeelden voor 2050 waarna straks in een parlementaire enquête iedereen zich afvraagt hoe men in 2021 zo stom heeft kunnen zijn en waar dat valse optimisme van toen op gebaseerd was. Bedenk daarbij dat deze schonere technieken vanwege de hoge kosten substitueert metalen die milieuvriendelijker zijn in de levenscyclus (in de eerste plaats aluminium) extra aantrekkelijk maken. Dat maakt de marktvooruitzichten voor 2050 extra onzeker.

Regeren is vooruitzien. En vooruitzien is meer dan extrapolatie van de huidige situatie. Vooruitzien vereist een diepgaand inzicht in de complexe situatie, maar ook in alle mogelijkheden om een nieuwe, betere toekomst te schetsen. Hoe gek het u ook in de oren mag klinken, zo'n betere toekomst kan beginnen met fors ingrijpen in de capaciteit van onze nationale staalindustrie.

Het afschalen van het bedrijf naar 5 miljoen ton capaciteit betekent namelijk:

1. Een onmiddellijke en forse stap voorwaarts in de landelijke CO2 doelstellingen;
2. Een onmiddellijke vermindering van de voor mens en dier schadelijke en kankerverwekkende uitstoot tot een aanvaardbaar niveau;
3. Minder investeringsnoodzaak in de capaciteit van een verouderde, laagwaardige basisindustrie;
4. Geen noodzaak voor dure en ook risicovolle tijdelijke afvang en opslag van CO2;
5. Een behoefte aan overheidssteun, die gericht kan worden op sanering en vernieuwing waarbij:
 - a. er een uitdaging en ook grote kans voor werkgelegenheidstransformatie ligt;
 - b. het bedrijf steun verdient om de financiële effecten van afschaling te compenseren.
6. Dat het bedrijf uit het defensief komt en door economische krachten gedwongen vol in gaat zetten op wezenlijke innovatie;

7. Er ruimte voor nieuwe innoverende industriële activiteit ontstaat;
8. U een 'politieke business case' heeft waarvoor draagvlak in Brussel realistisch is, juist op een moment dat Brussel over ongehoorde middelen beschikt voor ondersteuning van economisch herstel.

Graag komen wij met u in contact om met u te bespreken hoe dit toekomstbeeld meegenomen kan worden in het te vormen overheidsbeleid op korte termijn.

In de bijlage treft u een summier overzicht van schokkende feiten die wij in de aangehaalde lobby's niet of onderbelicht vinden.

Met vriendelijke groet,

Vera van Waardenburg
Voorzitter
Dorpsraad Wijk aan Zee

Dirk Weidema
Voorzitter
Milieuplatform IJmuiden Noord

Antoinette Verbrugge
Voorzitter Stichting Frisse Wind.nu

Ellen Windemuth
Voorzitter Stichting IJmondig